

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง ปัญหาการเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับองค์การมหาชนของเจ้าหน้าที่องค์การมหาชน
(กรณีสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน))

สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ได้มีหนังสือ ที่ วท ๕๓๐๑/๑๙๔๕ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า มาตรา ๓๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดว่า “เจ้าหน้าที่ที่จะต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับสำนักงาน หรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการของสำนักงาน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม” จึงขอหารือว่า สำนักงานฯ จะสามารถทำกิจการกับบุคคลภายนอกซึ่งเป็นสามีหรือภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ หรือสามีหรือภริยาที่ได้จดทะเบียนสมรส บุตร ญาติ พี่น้อง หรือบิดามารดาของเจ้าหน้าที่ ได้หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว รวมทั้งได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ก.พ.ร.) และผู้แทนสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมสรุปได้ว่า ที่มาของปัญหาที่หารือนี้ สืบเนื่องจากสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือที่เรียกโดยย่อว่า “สทอภ.” มีความจำเป็นต้องได้มาซึ่งเครื่องอ่านและเขียนเทป ชนิด AIT- ๕๐ จำนวน ๒ เครื่อง เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามภารกิจของ สทอภ. จึงได้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ด้วยวิธีการตกลงราคา และทำสัญญากับบริษัทเอกชนที่ยื่นข้อเสนอราคาต่ำกว่ารายอื่นเพื่อให้เป็นผู้จัดหาพัสดุดังกล่าว ต่อมา สทอภ. ได้ตรวจสอบแล้วพบว่า การดำเนินการของ สทอภ. อาจต้องห้ามหรือมีปัญหาตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ เนื่องจากกรรมการผู้จัดการบริษัทซึ่งเป็นคู่สัญญากับ สทอภ. มีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นเจ้าหน้าที่ สทอภ. ตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าหน้าที่บริหารอาวุโส ฝ่ายบริการข้อมูล สำนักบริการและพัฒนาธุรกิจ สทอภ. จึงหารือมาเพื่อให้เกิดความชัดเจน เนื่องจากตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมิได้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดซื้อจัดจ้างในครั้งนี้ เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดฝ่ายคลังข้อมูลดาวเทียม ศูนย์ดาวเทียมภาคพื้นดิน โดยเครื่องอ่านและเขียนเทปนี้จะถูกนำไปใช้ ณ ศูนย์ดาวเทียมภาคพื้นดิน ส่วนประเด็นที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกซึ่งเป็นสามีหรือภริยาที่ได้จดทะเบียนสมรส บุตร ญาติ พี่น้อง หรือบิดามารดาของเจ้าหน้าที่ ได้หรือไม่ อย่างไร

ทะเบียนสมรส บุตร ญาติ พี่น้อง หรือบิดามารดาของเจ้าหน้าที่ สทอภ. นั้น เป็นปัญหาทำนองเดียวกัน จึงได้หารือมาในคราวเดียวกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานต่อไปถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือประกอบกับข้อเท็จจริงข้างต้นแล้ว เห็นว่า มาตรา ๓๔^๑ แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่บัญญัติห้ามเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับสำนักงานหรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการของสำนักงาน ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อที่จะเข้าไปมีประโยชน์ได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในกิจการของรัฐ โดยมาตรา ๓๕ (๓)^๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาเดียวกันบัญญัติให้ผู้กระทำการอันมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๔ ต้องรับผลของการกระทำถึงขนาดต้องพ้นจากตำแหน่งซึ่งเป็นผลร้ายต่อผู้กระทำ การวินิจฉัยความเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา ๓๔ จึงต้องพิจารณาโดยเคร่งครัดทั้งลักษณะของการกระทำและเจตนาของผู้กระทำ กล่าวคือ ต้องเกิดขึ้นจากการกระทำของเจ้าหน้าที่เพื่อเข้าไปเป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการของรัฐ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน มิฉะนั้นแล้ว ย่อมไม่อาจถือได้ว่าเจ้าหน้าที่นั้นเป็นผู้มีส่วนได้เสียได้ แม้ว่าจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกที่กระทำการกับสำนักงานฯ ก็ตาม

สำหรับกรณีตามปัญหาที่หารือนี้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของกรรมการผู้จัดการบริษัทคู่สัญญากับ สทอภ. ดำรงตำแหน่งที่มีได้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดซื้อจัดจ้างในครั้งนี้ การจะถือว่าเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับสำนักงานฯ โดยทางตรงหรือทางอ้อมหรือไม่ นั้น ต้องพิจารณาจากการกระทำว่า การดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดซื้อนั้น เจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้รู้หรือไม่ รวมตลอดทั้งได้รู้เห็นถึงการที่สามีของตนได้มายื่นข้อเสนอและเข้าทำสัญญากับสำนักงานฯ หรือไม่ ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมิได้รู้ถึงการดำเนินการของสำนักงานฯ และสามีของตน ย่อมไม่อาจถือได้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๓

สำหรับกรณีอื่นที่ได้หารือมาในคราวเดียวกันนี้ เห็นว่า ต้องพิจารณาการกระทำและเจตนาตามข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป ทั้งนี้ ตามแนวทางที่ได้วินิจฉัยไว้ในปัญหาข้างต้น

^๑ มาตรา ๓๔ เจ้าหน้าที่จะต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับสำนักงาน หรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการของสำนักงาน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

^๒ มาตรา ๓๕ เจ้าหน้าที่พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

๑.ลา

๑.ลา

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๓๓ หรือกระทำการอันมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๔

๑.ลา

๑.ลา

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๕๐